

LINNUHARULDUSED EESTIS 1998–2000 Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne

Margus Ots, Vilju Lilleleht

Eesti Ornitoloogiaühing, pk. 227, 50002 Tartu

Kokkuvõte. Eesti linnuharulduste komisjoni kolmas kokkuvõte meil harva ja juhuslikult esinevate lindude kohtamisteadetest. Lõplik hinnang anti 186 teatele, neist 171 aastatest 1998–2000. Teadetest kinnitati 161 (87%) ja lükati tagasi 25 (13%). Eesti lindude nimekirja lisandus 6 uut liiki, lisaks veel üks vangistusest lahtipääsenud liik. Tõestati ühe uue linnuliigi pesitsemine Eestis. Eesti lindude nimekirjas on seisuga 31.12.2000 kokku 341 loodusliku päritoluga või meil (või naabermaades) püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liiki, 5 liiki teadmata päritoluga ja 8 liiki vangistusest pääsenud linde.

Alljärgneva jätkab Eesti linnuharulduste komisjon (edaspidi HK) kokkuvõtete avaldamist meil harva kohatavate lindude kohta. Käesolev aruanne on järjekorras kolmas ja käsitleb perioodi 1998–2000. Täiendavalt on aruandes ära toodud ka seni avaldamata teateid varasematest perioodidest, mille kohta varem otsus puudus või millised alles nüüd hilinemiseks HK-le läbivaatamiseks esitati.

Komisjoni koosseis ja töökord

HK koosseisu kuulus avaldatavate teadete läbivaatamisel 5 põhiliiget ja 3–4 varuliiget. Viimased asendasid vajadusel põhiliikmeid või osalesid komisjoni töös liigi-/rühmaspetsialistidena. Komisjoni liikmed vaatasid teated igaüks eraldi läbi ja andsid neile sõltumatu hinnangu. Kui kogunes vähemalt neli heakskiitvat otsust ja viies otsus ei olnud tagasilükkav, loeti teade vastuvõetuks, ning kui vähemalt kolm liiget otsustas teadet mitte tunnustada, loeti see tagasilükatuks. Muudel puhkudel arutati teadet komisjoni koosolekul ning vajadusel tehti lõplik otsus hääletamise teel. Aruandes avaldatavate teadete käsitlemise ajal vahetus HK neli koosseisu.

1) Kuni 27.01.2000 olid põhiliikmed Urmas Kalla (sekretär), Eerik Leibak, Vilju Lilleleht (esimees), Leho Luigujõe ja Aivar Leito, varuliikmed Mati Kose, Asko Lõhmus ja Margus Ots.

2) 27.01.2000–24.01.2002: põhiliikmed Aivo Klein, Eerik Leibak, Vilju Lilleleht (esimees), Leho Luigujõe ja Ülo Väli, varuliikmed Margus Ellermaa, Mati Kose ja Hannes Pehlak (sekretär).

3) 24.01.–24.07.2002: põhiliikmed Margus Ellermaa, Aivo Klein, Leho Luigujõe, Uku Paal ja Hannes Pehlak, varuliikmed Mati Kose, Eerik Leibak, Vilju Lilleleht (esimees ja sekretär) ja Ülo Väli.

4) Alates 24.07.2002: põhiliikmed Margus Ellermaa, Aivo Klein, Vilju Lilleleht, Margus Ots (esimees) ja Uku Paal (sekretär), varuliikmed Mati Kose, Eerik Leibak, Hannes Pehlak ja Ülo Väli.

Vaatlusankeetide täitmisest

HK-s käsitlemisele kuuluva liigi või alamliigi (vt. lisa 1) kohtamisel tuleb täita vaatlusankeet. Vaatlusankeedi võib leida Eesti Ornitoloogiaühingu veebilehelt aadressil <http://www.eoy.ee>, või saada paberile trükituna Eesti Ornitoloogiaühingust. **Vaatlusankeet tuleb täita võimalikult kiiresti, enne kui üksikasjad ununevad.** Täitmisel (erinevalt vaatlemisest) pole õige kirjandust abiks võtta. Pigem peavad hindajad tõepärasemateks hoopis neid kirjeldusi, kus oma silmi ja kõrvu usaldades on kirja pandud ka selliseid tunnused, mis määrajates puuduvad, vahel sealsetega vastuollu lähevad või esmapilgul väheolulistena tunduvad. Suur abi on teadetele lisatud **fotodest**. Foto lisamisel aga ei tohi muutuda hooletuks ning ankeet tuleb ikkagi võimalikult detailselt ja täpselt täita. Lindude kirjeldus peab sisaldama kõiki tähelepanud tunnuseid, aga mitte ainult neid, mida vaatleja liigi määramiseks oluliseks peab. Sageli on ankeet täidetud nii pinnapealselt, et liiki või alamliiki ei ole võimalik üheselt määrata. Vahel pole välistatud, et tegemist võib olla meil tavalisemate või vastupidi – veelgi haruldasemate liikidega, millega vaatleja arvestada ei osanud. Just ebapiisav kirjeldamine on peamiseks põhjuseks, miks vaatlusi ei tunnustata. Pole ka harvad juhtumid, kui mõni liik hoopis kaheks liigiks jaotatakse ning teate uuel käsitlemisel pole enam võimalik liiki määrata, sest vaadeldud lindu polnud piisavalt põhjalikult kirjeldatud.

Linnu rõngastamisel tuleb ankeedis ka linnule pandud rõnga number ära märkida. **Iga linnurõngastaja vastutab selle eest, et tema rõngastatud harulduse kohta täidetaks HK ankeet.**

Lisaks linnu kirjeldamisele tuleb ankeeti hoolikalt kirja panna ka vaatluse täpne aeg ja koht ning kõigi vaatlejate täielikud nimed. Kui peale Teie vaatlusid sama lindu veel teisedki vaatlejad, siis ärge jääge lootma nende peale. Kui ei olnud kokkulepet teate esitamise kohta, siis esitage see igaks juhaks ise.

HK-le teeb endiselt muret, et paljud harulduste kohtajad ei ole siiani esitanud teateid läbivaatamiseks. **Vaatlejad peavad arvestama sellega, et kõik HK poolt tunnustamata linnuharulduste kohtamisteaded jäävad välja harulduste andmebaasist, neid ei avaldata ja nendega ei arvestata vastava ala linnustiku ülevaadete koostamisel.** Palume vaatlejatel oma teated kindlasti ära saata jooksva aasta lõpuks. Ka vanade teadete esitamisega pole kunagi hilja.

Läbivaadatud teadete hulk

Kokku vaadati läbi ja anti lõplik hinnang 186 seni avaldamata teatele (tabel 1), millest 171 olid perioodist 1998–2000 ja 15 enne 1998.

aastat tehtud vaatlused. Teadetest 161 (87%) kinnitati ja 25 (13%) lükati tagasi. Kuna mitmete teadete kohta pole veel lõplikke otsuseid tehtud ja osa käsitleti korduvalt, siis on HK poolt läbi vaadatud vaatluste tegelik hulk suurem.

Tabel 1. Linnuharulduste komisjonis aastatel 2000–2002 läbi vaadatud ja hinnangu saanud teadete hulk.

Table 1. The number of records considered by the Estonian Rarities Committee in 2000–2002.

Vaatlusaeg Recorded in:	Läbi vaadatud Considered	Heaks kiidetud Accepted	Tagasi lükatud Rejected
enne/before 1998	15	12 (80%)	3 (20%)
1998	61	53 (87%)	8 (13%)
1999	74	64 (86%)	10 (14%)
2000*	36	32 (89%)	4 (11%)
Kokku Total	186	161 (87%)	25 (13%)

* 2000. a. vähene teadete arv ei kajasta tegelikku haruldaste lindude kohtamisjuhtude arvu, sest suure hulga vaatluste kohta ei ole HK-le vaatlusankeete veel saadetud.

Muutused Eesti lindude nimekirjas

Käsitletaval perioodil lisandusid loodusliku päritoluga liikidest (kategooria A) Eesti lindude nimekirja 1998. aastal neitsikurg *Anthropoides virgo*, välja-väikelõoke *Calandrella brachydactyla* ja niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* ning 1999. aastal punaveetallaja *Phalaropus fulicarius*, tuhk-lehelind *Phylloscopus humei* ja siberi lehelind *Phylloscopus schwarzi* – kokku 6 liiki.

Vangistusest lahtipääsenud uue liigina (kategooria E) tuli meie nimekirja 2000. aastal kuupart *Anas formosa*.

Seisuga 31.12.2000 on Eesti lindude nimekirjas loodusliku päritoluga või meil (või naabermaades) püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liike (kategooriad A–C) **341**, teadmata päritoluga (kategooria D) **5** ja vangistusest pääsenud (kategooria E) **8** liiki.

Uueks tõestatud haudelinnuks Eestis on tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius*.

* E-kategooria nimekirja on kantud vaid need vangistusest pääsenud liigid, kes Eesti tingimustes vastu pidada suudavad. Seetõttu ei ole ametlikus nimekirjas mitmeid meil kohatud vangistusest põgenenud lõunapoolseid (mitteholarktilisi) eksoote nagu näiteks viirpapagoi, maina, lõuna-kroonkurg jt., kes suure tõenäosusega Eesti oludes looduses pikemalt elada ei suuda.

Teated

Järgnevalt on esitatud varasemates HK aruannetes avaldamata teated Eestis kohatud haruldaste linnuliikide kohta kuni aastani 2000. Kõik siin avaldatud teated on HK poolt läbi vaadatud ja nende kohta tehtud heakskiitev või tagasilükkav otsus. Praegu veel käsitluses olevaid vaatlusi ei avaldata.

Liigi nimetuse järel on sulgudes esitatud neli arvu. Esimene arvupaar märgib vastavalt linnuleidude (-vaatluste) ja isendite hulka kuni aastani 1997 (kaasa arvatud), teine linnuleidude ja isendite hulka aastail 1998–2000. Arvude asemel on **X**, kui teateid või linde pole olnud võimalik täielikult loendada (pesitsemine, andmete puudulikkus, samad isendid erinevates kohtades või samas kohas erinevatel aegadel jne.). Kui teates on isendite, paaride vms. arv märkimata, on mõeldud üht lindu, paari vms.

Kasutatud lühendid. **is.** = isend, **khk.** = kihelkond, **l.** = linn, **j.** = jõgi, **mk.** = maakond (2000. a. jaotuse järgi, kui erineb põlisest), **s.** = saar, **jv.** = järv, **läh.** = lähedal, **1a** = samal kalendriaastal sündinud, **2a** = eelmisel kalendriaastal sündinud, **2a+** = enne eelmist kalendriaastat sündinud jne., **ad.** = adultne, vanalind, **subad.** = subadultne, **pull.** = pesapoeg (poeg enne lennuvõimestumist), ♂ = isaslind, ♀ = emaslind, ♂♀ = paar.

TUNNUSTATUD TEATED. KATEGOORIAD A, B JA C

ACCEPTED RECORDS. CATEGORIES A, B AND C

Tundrakaur *Gavia adamsii* (11/14 – 2/2)

13.05.1996 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa 2a (Olof Armini).

18.05.1996 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ad. (Olof Armini).

17.05.1999 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ad. (Olof Armini).

18.05.1999 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa 2a (Olof Armini).

Pesitsusalad Arktilises Aasias ja Põhja-Ameerikas. Meile satub tundrakaur läbirändel enam-vähem regulaarselt nii kevadel kui ka sügisel. Tundrakaur on väga sarnane jääkauriga ja seetõttu peab linnu kirjeldamisel olema väga hoolikas.

Tundrakaur / jääkaur *Gavia adamsii* / immer (4/5 – 2/2)

16.05.1998 Tallinna laht, Naissaare läh., Harjumaa ad. (Sampsu Caprenius, Matti Rekilä, Ira Teräspuro).

20.12.1998 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa (Ivar Ojaste, Tiit Randla).

Suula *Morus bassanus* (5/5 – 1/2)

03.05.2000 Osmussaar, Noarootsi khk., Läänemaa 2 is. (4a ja 4a+) (Karno Mikkola, Mika Bruun, Lauri Mäenpää, Jan Nordblad).

Pesitseb Põhja-Atlandil. Vähesel arvul satuvad hulgulinnud ka Läänemerele, kuid kohtamisjuhud on viimastel aastakümnetel sagenenud.

Ööhaigur *Nycticorax nycticorax* (1/1 – 1/1)

12.06.2000 Penijõe suudmeala, Kirbla khk., Läänemaa 1 subad. (Kaarel Kaisel, Maire Toming, Eve Mägi).

Ööhaigur on laialt levinud üle kogu maailma, meile lähimad pesitsusalad asuvad Lõuna- ja Kagu-Euroopas. Teine kohtamisjuht Eestis. Ööhaigur on öise eluviisiga ja seetõttu raskesti märgatav. Ilmselt on ööhaigur meil sagedasem eksikülaline kui arvatakse.

Hõbehaigur *Egretta alba* (14/16-18 – 7/7)

17. ja 18.09.1998 Oessaare laht, Püha/Valjala khk., Saaremaa ad (Leho Luigujõe, Andres Kuresoo, Arne Ader, Kristel Ader).

08.10.1998 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Lauri Mäenpää, Jan Nordblad, Mika Bruun).

28.10.1998 Mõniste laht, Hanila khk., Läänemaa (Jüri Keskaik, Eve Mägi, Kaarel Kaisel).

05.05.1999 Kloostri, Kirbla khk., Läänemaa (Jyrki Erikäinen).

23.09.1999 Väike-Einby, Noarootsi khk., Läänemaa (Seppo Hjerppe, Kimmo Häkkinen).

31.10.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius, Mika Bruun, Timo Pettay, Aivo Klein).

12.06.2000 Kasari j. suudmeala, Kirbla khk., Läänemaa ad. (Kaarel Kaisel, Eve Mägi, Maire Toming).

Pesitseb Kesk- ja Kagu-Euroopas ning laialdaselt mitmel pool mujal maailmas. Hõbehaigrud kohtamisjuhud Eestis on järjest sagenenud. Viimastel aastatel on pesitsenud Lätis. Võimalik, et selle põhjuseks on üldine liigi levila laienemine ja kohatine arvukuse kasv. Kuna kõik valged haigrud ei ole hõbehaigrud, siis tuleb linnu määramisel erilist tähelepanu juhtida linnu suurusele, noka ja jalgade (ka varvaste) värvusele.

Laululuik *Cygnus cygnus* pesitsemine ja suvised teated 15.V–31.VIII

06.06.1994 Pootsi (Mere) Saksanina, Tõstamaa khk., Pärnumaa ad. (Margus Ots).

13.06.1994 Linaküla (Kihnu), Tõstamaa khk., Pärnumaa 3 ad. (Margus Ots).

16.05.1996 Sandla läh., Püha khk., Saaremaa 6 ad. (Margus Ots, Indrek Ots).

28.06.1996 Soitsjärv, Äksi khk., Tartumaa ad. (Margus Ots, Andrus Kuus).

03.07.1996 Veisjärv, Helme khk., Viljandimaa ♂♀ ja 6 pull. (Margus Ots, Andrus Kuus).

HK ei käsitlenud laululuigede suviseid teateid alates 1998. aastast. Kõik varasemad teated on aga endiselt oodatud.

Lühinokk-hani *Anser brachyrhynchus* (11/14 – 8/10)

10. ja 12.04.1998 Audru polder, Audru khk., Pärnumaa (Matti Rekilä, Juha Laaksonen, Kari Soilevaara, Ira Teräspuro). Tõenäoliselt sama isend **12.04.1998** Vana-Pärnu, Pärnu l., Pärnumaa (Frans Silvenius, Tuomas Seimola, Timo Pettay).

16.04.1998 Oonga, Martna khk., Läänemaa (Jari Peltomäki, Matti Rekilä).

24.04.1999 Mäo, Anna khk., Järvamaa (Matti Koivula, Margus Ellermaa, Vesa Oksanen).

03.05.1999 Haeska, Martna khk., Läänemaa 2 is. (Petro Pynnönen, Katriina Könönen, Jose Luis Copete). Tõenäoliselt samad isendid **06.05.1999** Martna, Martna khk.,

Läänemaa 2 is. (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete), **08.05.1999** Haeska, Martna khk., Läänemaa 1 is. (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete), **08.05.1999** Niinja, Martna khk., Läänemaa 1 is. (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete).

02.10.1999 Avaste, Vigala khk., Läänemaa = Rapla mk. (Markku O.Saarinen, Pekka Komi)

25.03.2000 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Ira Teräspuro, Juha Laaksonen, Minna Pyykkö, Matti Rekilä).

18.04.2000 Meelva, Karuse khk., Läänemaa 2 is. (Jyrki Erikäinen).

18.04.2000 Kloostri, Kirbla khk., Läänemaa (Jyrki Erikäinen, Petri Erikäinen).

Pesitsusalad Teravmägedel, Islandil ja Ida-Gröönimaal. Meil on liiki läbirändel järjest sagedamini kohatud. Põhjuseks võib olla nii linnuvaatlejate suurem aktiivsus kui ka asurkonna arvukuse suurenemine. Kohtamisjuhtude sagenemise tõttu **HK alates 2002. aastast lühinokk-hane teateid enam ei käsitle**, kõik varasemad andmed on aga endiselt oodatud.

Punanokk-vart *Netta rufina* (10/11 – 4/5)

16.05.1998 Linnulaht, Kaarma khk., Saaremaa ♂ ad. (♀ tunnustamata) (Juha Lehtinen, Jouni Valkeeniemi).

24.04.1999 Saunja laht, Noarootsi/Lääne-Nigula khk., Läänemaa ♂♀ ad. (Ivar Ojaste).

09.05.1999 Haapsalu Eeslaht, Haapsalu l., Läänemaa ♂ ad. (Markku Halonen, Pertti Mähönen).

09.–23.04.2000 Unimäe, Kuressaare khk., Saaremaa ♂ ad. (Mati Martinson, Renno Nellis, Rein Nellis, Enn Soom, Urmas Viil, Mati Kers).

Punanokk-vart on levinud Lääne- ja Kesk-Euroopast ida suunas kuni Mongooliani. Kohtamisjuhtude arv on meil viimasel kümnendil kasvanud. Võimalik, et leiud on sagenenud Kesk-Euroopas talvituvate punanokk-vartide arvukuse järsu tõusu tõttu. Pole ka välistatud, et vähemalt osa meile sattunud isendeist pärineb linnuaedadest, kus teda meeeldi peetakse. Eestis on senini kohatud peamiselt vanu isaslinde. Ilmselt on punanokk-vart meil sagedasem külaline kui arvatakse, sest emas- ja noorlinde on raske märgata ja määrata.

Kuninghahk *Somateria spectabilis* (25/30)

20.05.1996 Jämaja, Jämaja khk., Saaremaa ♂ ad. (Petro Pynnönen, Katriina Könönen, Jonne von Hertzen).

HK ei käsitle kuninghaha teateid alates 1998. aastast. Kõik varasemad teated on aga endiselt oodatud.

Prillvaeras *Melanitta perspicillata* (1/2 – 2/2)

08.05.1999 Kuivastu, Muhu khk., Saaremaa ♂ ad. (Janne Bruun).

24.05.1999 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ ad. (Olof Armini jt.).

Põhja-Ameerika liik, kes Mandri-Euroopasse satub väga harva. Eesti teine ja kolmas vaatlus, kuid pole ka välistatud, et nähti sama isendit.

Madukotkas *Circaetus gallicus* * (>163/x – 9/10)

04.05.1998 Noarootsi khk., Läänemaa (Kimmo Häkkinen, Seppo Hjerppe).

27.05.1998 Jämaja khk., Saaremaa 2 is. (Erik Dylmer, Anne Grete Dylmer). Tõenäoliselt sama isend samas 28.05.1998 (Juha Saari, Mervi Saari).

07.06.1998 Ridala khk., Läänemaa (Sampsä Cairenius, Minna Riikka Järvinen, Seppo Grönlund jt).

13.06.1998 Kõpu khk., Viljandimaa ad. (Stig Holmstedt).

30.07.1998 Karja khk., Saaremaa leitud värsked suled (Mati Martinson).

15.05.1999 Noarootsi khk., Läänemaa ad. (Olof Armini jt).

18.06.1999 Saarde khk., Pärnumaa (Indrek Tammekänd, Jaak Tammekänd).

13.10.1999 Jämaja khk., Saaremaa 1a (Timo Pettay).

21.05.2000 Noarootsi khk., Läänemaa (Indrek Tammekänd).

Kõik teated kuuluvad HK-s käsitlemisele, kuna liigi määramisel eksitakse sageli. Ehkki madukotkaid kohatakse Lääne- (ja Põhja-) Eestis suhteliselt tihti, ei ole viimastel aastakümnetel liigi pesitsemist õnnestunud tuvastada.

Stepi-loorkull *Circus macrourus* (15/>18 – 4/4)

28.04.1999 Puisse, Ridala khk., Läänemaa ♀ (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).

03.05.1999 Langerma, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa ♂ ad. (Eedi Lelov).

04.05.1999 Kudani, Noarootsi khk., Läänemaa 2a (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete).

15.05.1999 Sutlepa, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ 3a (Olof Armini).

Pesitsusalad Ukrainast ja Lõuna-Venemaast ida suunas Mongooliani. Stepi-loorkulli kohtamisjutude arv on viimasel aastakümnel tublisti kasvanud. Sagenenud on vaatluste arv ka mujal Põhja-Euroopas. Isaslinnud on suhteliselt lihtsalt äratuntavad, aga emas- ja noorlindude

* kaitsekaalutlustel ei avaldata täpseid vaatluskohti.

kirjeldamisel peab olema eriti hoolikas. Erilist tähelepanu tuleb pöörata linnu pea, kaela ja tiiva alapoole kirjeldamisele.

Suur-konnakotkas *Aquila clanga* (36/47 – 17/x)

- 14.04. ja 04.07.1998 Puhja khk., Tartumaa ad. ja pesa, ebaõnnestunud pesitsemine (Ülo Väli, Elo Maandi, Marge Kärner, Arne Laansalu).
- 14.04.–25.08.1998 Puhja khk., Tartumaa 2 ad. ja pesa, ebaõnnestunud pesitsemine (Ülo Väli, Elo Maandi).
- 24.04.–21.08.1998 Äksi khk., Tartumaa ad., tõenäoline segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja pesa, ebaõnnestunud pesitsemine (Ülo Väli, Asko Lõhmus).
- 25.04.–28.07.1998 Kursi khk., Tartumaa ad. ja pesa, ebaõnnestunud pesitsemine (Asko Lõhmus, Anti Rander, Ülo Väli).
- 06.06.1998 Põide khk., Saaremaa subad. (Sampsu Cairenius, Minna Riikka Järvinen, Seppo Löfgren jt.).
- 09.07.1998 Äksi khk., Tartumaa ad. ja pesa (Asko Lõhmus, Ülo Väli).
- 08.04.–25.07.1999 Äksi khk., Tartumaa ♂ ad., tõenäoline segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja pesa, ebaõnnestunud pesitsemine (Asko Lõhmus, Ülo Väli, Einar Tammur).
- 13.04.–08.09.1999 Puhja khk., Tartumaa 2 ad., pull. pesas (Ülo Väli, Asko Lõhmus, Gunnar Sein, Urmas Sellis).
- 22.04.–20.07.1999 Puhja khk., Tartumaa ♀ ad., segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja hübriidne poeg pesas (Ülo Väli, Asko Lõhmus).
- 14.05.1999 Lihula/Kirbla khk., Läänemaa (Olof Armini jt.).
- 22.06.–25.07.1999 Kursi khk., Tartumaa ad., pull. pesas (Asko Lõhmus, Ülo Väli).
- 19.06.–26.07.1999 Kursi khk., Tartumaa = Jõgeva mk. ♀ ad., segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja hübriidne poeg pesas (Henn Pärnamets, Ülo Väli, Asko Lõhmus, Ville Sarap).
- 04.04.–23.07.2000 Puhja khk., Tartumaa ♀ ad., segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja hübriidne poeg pesas (Ülo Väli, Asko Lõhmus, Pauli Saag, Ville Sarap).
- 13.04.–27.07.2000 Äksi khk., Tartumaa ♂ ad., tõenäoline segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*), hübriidne poeg pesas (Ülo Väli, Asko Lõhmus, Pauli Saag).
- 19.07.2000 Kursi khk., Tartumaa pull. pesas (Asko Lõhmus, Pauli Saag, Ülo Väli).
- 10.05.–10.08.2000 Puhja khk., Tartumaa 2 ad., pull. pesas (Asko Lõhmus, Ülo Väli jt.).
- 28.08.2000 Vigala khk., Läänemaa = Rapla mk. ad. (Esko Gustafsson, Soili Leveelahti, Jyrki Normaja, Tapio Aalto).

Suur-konnakotkast – eriti vanalinde – on raske eristada temale väga lähedasest väike-konnakotkast; lisaks on selgunud, et konnakotkaliigid võivad moodustada segapaare ning anda hübriidseid järeltulijaid, kelle usaldusväärne määramine pole välitingimustes võimalik. Arvestades ka seda, et vaatluste arv on viimastel aastatel tunduvalt kasvanud, otsustas **HK suur-konnakotka teateid alates 2001. aastast enam mitte käsitleda** ning tugineb liigi leviku ja arvukuse edasisel hindamisel eriuurimustele. Teated suur-konnakotka kohta palume edaspidi saata Kotkaklubile (Urmas Sellis, Hauka küla, Valgjärve vald, Põlvamaa 63402; e-mail: Urmas.Sellis@mail.ee).

* Kaitsekaalutlustel ei avaldata täpseid vaatluskohti.

Väikehuik *Porzana parva* (x/x – 1/1)

06.06.2000 Purtsi, Rõngu khk., Tartumaa = Valga mk. ♀ (Rein Mikk, Olev Merivee). Väikehuik on Eestis ilmselt tunduvalt sagedasem kui viimaseaegsete harvade esinemisjuhtude põhjal arvata võib. Sobivatesse elupaikadesse – roostikud ja hundinuiastikud – korraldatakse öiseid linnuretki harva, mistõttu valdav enamuse väikehuikudest jääb avastamata.

Neitsikurg *Anthropoides virgo* (0/0 – 1/1)

03.05.1998 Rannaküla, Rannu khk., Tartumaa (Peep Lassmann, Sten Lassmann).
Liigi esmaskohtamine Eestis. Pesitseb Kesk-Aasias ning Musta ja Kaspia mere vahelistes steppides.

Roosterind-tüll *Charadrius morinellus* (17/ca 139 – 3/3)

29.08.1998 Tooste, Räpina khk., Võrumaa = Põlva mk. ad (Sampsä Cairenius, Mika Bruun, Jyri Heino, Asko Rokala).

15.09.1998 Sõrve säär, Jämaja, Saaremaa 1a (Sampsä Cairenius, Jan Nordblad, Tuomas Seimola).

19.09.1998 Talila, Põide khk., Saaremaa (Leho Luigujõe).

Peamised pesitsusalad Suurbritannias, Põhja-Fennoskandias ja Põhja-Siberis, kagus Lõuna-Siberini. Eestis väiksearvuline hajus läbirändaja.

Tundrarüüt *Pluvialis fulva* (3/3 – 1/1)

04.–05.08.1999 Undva nina, Kihelkonna khk., Saaremaa 1a (Markku Halonen, Toni Nevalainen, Pekka Halonen).

Pesitseb Põhja- ja Kirde-Aasias Jamali poolsaarest idas ning Alaskal. Liik satub harva Põhja- ja Lääne-Euroopasse. Tundrarüüta on väga raske määrata sarnasuse tõttu harilikku rüüda (*P. apricaria*) ning veelgi enam ameerika rüüdaga (*P. dominica*), kes võib samuti meile sattuda.

Lammitilder *Tringa stagnatilis* (13/>17 – 7/11)

19.05.1997 Hara, Noarootsi khk., Läänemaa 2 ad. (Pekka Komi, Martti Siponen, Mika Bruun).

29.04.1998 Kasari luht, Martna khk., Läänemaa ad. (Eve Mägi, Kaarel Kaisel, Maire Toming).

11.05.1998 Sauenteri, Hanila/Karuse khk., Läänemaa ad. (Eve Mägi, Kaarel Kaisel, Maire Toming).

22.04.1999 Haeska, Martna khk., Läänemaa ad. (Hannu Juka, Aivo Klein).

11.05.1999 Audru polder, Audru khk., Pärnumaa (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete).

21.05.1999 Saunja lahe idarand, Lääne-Nigula khk., Läänemaa ad. (Ivar Ojaste, Jukka Pulli).

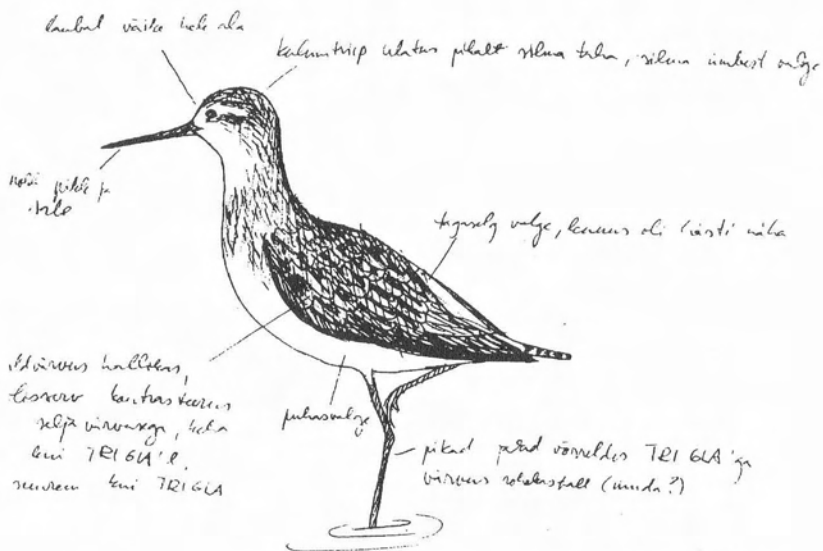
27.04.2000 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa 2 is. (Margus Ellermaa, Mati Kose, Andrus Kuus).

Töenäoliselt samad või osa neist samas ka 28.04.2000 5 is. (Uku Paal).

13.05.2000 (Seppo Hjerppe), 24.05.2000 2 is. (Uku Paal).

23.07.2000 Kodesmaa, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa (Eedi Lelov).

Pesitsusalad asuvad Kagu-Euroopas, Lääne- ja Ida-Aasias. Lammitilder on oma levilat lääne suunas laiendamas. Lähimad pesitsuspaigad on Lätis, Soomes jm. Viimasel kümnendil on kohtamisjutude arv Eestis sagenenud ja **HK ei käsitte lammitildri vaatlusi enam alates 2001. aastast.** Endiselt kuuluvad **HK poolt kinnitamisele kõik lammitildri pesitsusteed** ja samuti kõik varasemad teated.

28.04.00 Aardla polder

Hallkibu e. kibutilder *Xenus cinereus* (7/18 – 3/6)

11.05.1998 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa (Juha Saari, Hannu Vilppula).

09.05.2000 Kodesmaa, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa 4 is. (Eedi Lelov).

24.05.2000 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa (Uku Paal).

Pesitsusalad Põhja-Euraasias Eestist idapool kuni Tšuktši poolsaareni. Hallkibu on 20. sajandi teisel poolel oma levilat lääne suunas laiendanud ja liigi kohtamisjuhud on ka meil sagenenud. Lähimad pesitsuskohad Lätis ja Soomes.

Puna-veetallaja *Phalaropus fulicarius* (0/0 – 1/1)

12.–16.11.1999 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Matti Rekilä, Timo Pettay).

Puna-veetallaja esmasleid Eestis. Pesitseb Kõrg-Arktikas. Põhja- ja Lääne-Euroopas sügisrändel haruldane eksikülaline.

Karbuskajakas e. mustpea-kajakas *Larus melanocephalus* (7/1>9 – 1/1)

30.10.1998 Lümada, Kihelkonna khk., Saaremaa 1a (Gustaf Nordenswan, Jan Nordblad, Timo Pettay).

Pesitsusalad mitmel pool Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Euroopas ning Väike-Aasias. Liigi levila on laienemas, lähimad püsivad pesitsusalad on Valgevenes ja Poolas. Ilmselt edaspidi leiud meil sagnevad.

Harksaba-kajakas *Larus sabini* (1/1 – 1/1)

23. ja 24.07.1999 Tahkuna, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. (Arnold Kristjuhan).

Harksaba-kajaka teine kohtamisjuht Eestis. Pesitseb Põhja-Ameerika ja Siberi tundraaladel. Peamiselt sügistormidega satub ka Lääne- ja Põhja-Euroopasse.

Koldjalg-hõbekajakas *Larus cachinnans* (1/1 – 1/1)

13.08.2000 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Matti Rekilä, Timo Pettay, Ira Teräspuro).

Hõbekajakaga väga sarnast ja raskesti eristatavat koldjalg-hõbekajakat peeti varem hõbekajaka alamliigiks. Liigi määramiseks tuleb üksikasjalikult kirjeldada kogu sulestikku. Jalgade värv ei ole diagnostiliseks tunnuseks. Koldjalg-hõbekajakas on levinud peamiselt Vahemere ja Musta mere piirkonnas. Tegemist on teise kinnitatud leiuga Eestis (eelmine oli 1954. a).

Roosakajakas *Rhodostethia rosea* (2/2 – 1/1)

06.11.1999 Kuivastu läh., Muhu khk., Saaremaa ad. (Aivo Klein).

Pesitsusalad Kirde-Siberis, Põhja-Kanadas ja Gröönimaal. Euroopas haruldane eksikülaline. Kolmas leid Eestis.

Naerutiir *Sterna nilotica* (1/1 – 1/1)

07.07.1999 Vintri, Anseküla khk., Saaremaa ad. (Lasse Lindström, Ilpo Sormunen).

Teine naerutiiru kohtamisjuht Eestis, esimene oli 1997. a. Pesitsusalad Lõuna- ja Kagu-Euroopas ning lokaalselt ka mitmel pool mujal üle kogu maailma. Lähimad pesitsusalad Taanis ja Saksamaal.

Valgetiib-viires *Chlidonias leucopterus* (21/>59 – 4/5)

13.06.1998 Oessaare laht, Valjala khk., Saaremaa ad. (Andres Kuresoo, Leho Luigujõe, Arne Ader, Kristel Ader).

13.06.1999 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa 2 is. (Seppo Hjerppe, Ilpo Hjerppe). Tõenäoliselt sama isend samas 24.06.1999 1 is. (Mart Niklus).

20.06.1999 Beresje, Petserimaa = Põlva mk. ad. (Risto Lammin-Soila, Timo Pettay).

21.06.1999 Tooste, Räpina khk., Võrumaa = Põlva mk. ad. (Risto Lammin-Soila, Timo Pettay).

Pesitsualad Valgevenest ja Ukrainast idas kuni Ussuurimaani. Liik on oma levilat lääne suunas laiendamas ja ka Eestis on valgetiib-viire kohtamisjuhtude arv viimasel aastakümnel sagenenud. Pesitseb Lätis ja Leedus.

Alk *Alca torda* pesitsemine

12.06.1999 Põhja-Uhtju s., Viru-Nigula khk., Virumaa = Lääne-Viru mk. tõenäoline pesitsemine (Ivar Jüssi, Mart Jüssi).

Algi peamised pesitsusalad asuvad Loode-Euroopas, Gröönimaal ja Põhja-Ameerikas. Eestis tõestati pesitsemine esmakordselt 1989. aastal Põhja-Uhtju saarel.

Väikealk e. ürr *Alle alle* (1/1 – 3/3)

06.11.1998 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Juha Saari, Petri Pietiläinen).

Lõpp 11.1998 Tähtvere, Tartu l., Tartumaa ♀ ad. (anon.)

02.10.1999 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa (Ivar Ojaste, Tarvo Valker, Marko Valker, Sirje Vaaro).

Arktiline liik, kes elutseb peamiselt Gröönimaal ja Tervmägedel miljoniliste kolooniatena. Läänemerel harv eksiküaline. Avamereline lind, keda on kaldalt raske vaadelda.

Habekakk *Strix nebulosa* (x/x – 1/1)

23.04.1998 Kuresoo, Viru-Nigula khk., Virumaa = Ida-Viru mk. (Randar Türkel).

Tsirkumpolaarse levikuga. Eestis juhuslik taliküaline ja haruldane suvilind.

Tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius* (3/3 – 6/7)

14.06.1998 Tuudi läh., Karuse khk., Läänemaa ad. (Stig Holmstedt). (Lõhmus 2000)

20.04.1999 Karusekose, Suure-Jaani khk., Viljandimaa ad. (Ülo Väli). (Lõhmus 2000)

09.11.1999–26.02.2000 Räpina, Räpina khk., Võrumaa = Põlva mk. 3 is. (rõngastatud, korduvalt vaadeldud) (Janek Eltermaa, Riho Kinks, Ivo Kokman). (Kinks & Eltermaa 2000)

17.04.–06.06.2000 Räpina, Räpina khk., Võrumaa = Põlva mk. ♂♀, pesitsemine (Riho Kinks, Janek Eltermaa). (Kinks & Eltermaa 2000)

18., 28.02. ja 10.03.2000 Raadi kalmistu, Tartu l., Tartumaa (Hannes Pehlak, Riho Kinks, Uku Paal). (Lõhmus 2000)

18. ja 21.07.2000 Räpina, Räpina khk., Võrumaa = Põlva mk. (Janek Eltermaa). (Kinks & Eltermaa 2000)

Pesitsusalad Lääne-, Kesk- ja Kagu-Euroopas ning Väike-Aasias. Viimastel aastatel on kohtamisjuhtude arv Eestis oluliselt sagenenud. Esimene tõestatud pesitsemisjuht oli 2000. aastal Räpinas. Lähimad püsivad pesitsusalad on Lätis ja Venemaal Pihkva oblastis; Rootsist on liik hiljuti välja surnud. Pesitseb peamiselt parkides ja laialehistes metsades.

Välja-väikelõoke *Calandrella brachydactyla* (0/0 – 2/2)

18.05.1998 Penijõe, Lihula khk., Läänemaa ad. (Janne Aalto).

26.06.1998 Sörve säär, Jämaja khk., Saaremaa 2a+ (Pekka Komi, Martti Siponen).

Esimesed kohtamisjuhud Eestis. Pesitsusalad Lõuna- ja Kagu-Euroopas, Põhja-Aafrikas ja Kesk-Aasias. Ilmselt võiks välja-väikelõokest isegi sagedamini kohata, aga meie linnuvaatlejad ei tunne seda liiki. Soomes ja Rootsis iga-aastane küaline.

Niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* (0/0 – 3/3)

17.09.1998 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius, Jan Nordblad, Tuomas Seimola).

17.09.1999 Sääre, Jämaja khk., Saaremaa 1a (Sampsä Cairenius).

24.09.1999 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Petri Pietiläinen, Harri Pietarinen, Jan Nordblad).

Esimesed kohtamisjuhud Eestis. Pesitsusalad Siberis. Euroopas sügiseti haruldane eksikülaline. Käsitletakse ka *Anthus novaeseelandiae* alamliigina. Teised vormid esinevad Kagu-Aasias, Austraalias ja Aafrikas. Raskesti vaadeldav liik, keda ilmselt esineb mõnevõrra sagedamini kui harvade vaatluste põhjal võib arvata. Rootsisis ja Soomes iga-aastane eksikülaline.

Randkiur *Anthus petrosus* pesitsemine ja vaatlused 15.V–31.VII (x/x – 4/7)

18.–21.05.1998 Vilsandi s., Kihelkonna khk., Saaremaa ♂♀, tõenäoline pesitsemine (Juha Lehtinen, Jouni Valkeeniemi).

18.–21.05.1998 Vaika s.-d, Kihelkonna khk., Saaremaa 3 is. (Juha Lehtinen, Jouni Valkeeniemi).

25.05.1998 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Juha Saari).

04.06.1998 Sõrve säär, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius).

Randkiuru pesitsusaegne levik meil on ebaselge. Püsivalt on liik pesitsenud meil vaid Lääne-Saaremaal. Rändel kohatakse randkiure Lääne-Eestis (peamiselt Saaremaal) suhteliselt sageli, seetõttu **käsitleb HK alates 2001. aastast vaid pesitsusteateid.**

Mustpea-hänilane *Motacilla flava feldegg* (3/3 – 1/3)

05.05.1998 Saastna, Hanila khk., Läänemaa 3 ♂ (Kaarel Kaisel, Eve Mägi).

Mustpea-hänilane on levinud Balkanil ja Musta mere ümbruses. Eestis on kohatud seda alamliiki neljal korral. Viimane varasem vaatlus oli 1989. a.

Kuldhänilane *Motacilla citreola* (10/10 – 11/17)

15.05.1996 Spithami, Noarootsi khk., Läänemaa ♀ (Olof Armini).

28.04.1998 Vana-Pärnu, Pärnu l., Pärnumaa ♂♀ (Sampsä Cairenius, Minna Riikka Järvinen).

01.05.1998 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa 2 ♂, 1 ♀ (Matti Rekilä, Mika Bruun, Ira Teräspuro). Tõenäoliselt samad või osa neist ka 03.05.1998 Suurküla, Häädemeeste khk., Pärnumaa 2 ♂, 1 ♀ (Kimmo Häkkinen, Seppo Hjerppe) ja 19.06.1998 Suurküla, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ (Ilpo Hjerppe, Seppo Hjerppe).

27.04.1999 Audru polder, Audru khk., Pärnumaa ♂ ad. (Matti Koivula, Margus Ellermaa, Vesa Oksanen). Tõenäoliselt kordusvaatlused samas 11.05.1999 2 ♂ (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete), 14.05.1999 ♂ ad. (Arto Keskinen, Ari Veijalainen, Aarne Lahti).

27.04.1999 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Markku O. Saarinen, Pekka Komi).

27.04.1999 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Markku O. Saarinen, Pekka Komi).

28.04.1999 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa 3 ♂ ad. (Markku O. Saarinen, Pekka Komi).

06.05.1999 Saardo, Ridala khk., Läänemaa ♂ (Petro Pynnönen, Jose Luis Copete).

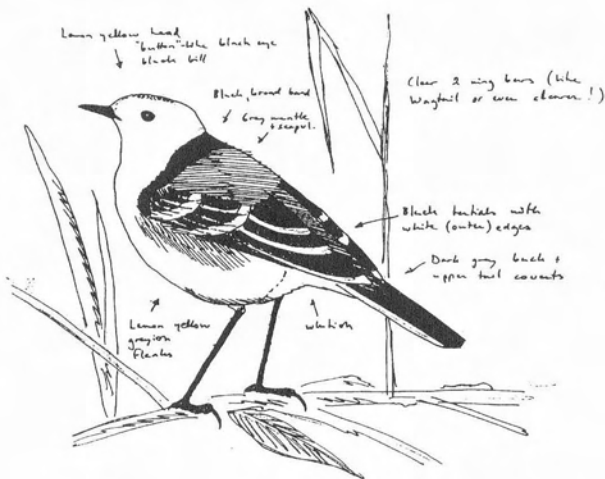
28. ja 30.05.1999 Tahu laht, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ (28.05.1999 samas ♀ tunnustamata) (Ivar Ojaste).

03.06.1999 Mullutu-Vägara laht, Kärla/Anseküla khk., Saaremaa ♂ ad. (Veljo Volke, Mati Martinson).

28.05.2000 Emajõe Suursoo, Võnnu khk., Tartumaa ♂ ad. (Anneli Palo).

01. ja 16.06.2000 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ (♀ tunnustamata) (Indrek Tammekänd).

Kuldhänilase pesitsusalad jäävad Valgest merest ja Poolast ida suunas Hiina ja Himaalajani. Liik on oma levilat lääne suunas laiendamas ja seetõttu on vaatluste arv meil kõvasti kasvanud. Ehkki Eestis pesitsevate kuldhänilaste alamliigiline kuuluvus on veel selgitamata, otsustas **HK kuldhänilase teateid alates 2001. aastast enam mitte käsitleda**, sest liiki on kohatud järjest sagedamini (2001. aastal üle 30 vaatluse) ja mitmel pool üle Eesti. HK ootab aga endiselt kõiki varasemaid kuldhänilase teateid ja täiendavalt veel ka **2001. aasta pesitsusteateid** ning kirjeldusi ja mõõtmeid meil pesitsevate isendite alamliigilise kuuluvuse määramiseks.

1999
23/4-99 ANDRU, ESTONIA
Motacilla citreola

Kaelustäks *Saxicola torquata* (5/5 – 1/1)

13.05.1996 Spithami, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ alamliik *maura* (Olof Armini). Kaelustäksi pesitsusalad on Euraasia lääne- ja põhjaosas ning Aafrikas. Meile lähimad pesitsusalad asuvad Poolas, Ukrainas ja Loode-Venemaal Valge mere ääres. On hakanud pesitsema ka Soomes. HK on tunnustanud kokku kuus vaatlust Eestis. Viimati kohatud isend kuulus Kirde-Euroopa alamliiki *maura* (niidu-kaelustäks), keda peetakse ka eraldiseisvaks liigiks.

Kivirästas *Monticola saxatilis* (1/2 – 1/1)

05. ja 06.10.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Timo Pettay, Aivo Klein, Harri Pietarinen).

Teine leid Eestis. Eelmine oli 1983. a. Pesitseb Vahemere ümbruse ja Väike-Aasia mägiipiirkondades.

Tuhk-lehelind *Phylloscopus humei* (0/0 – 1/1)

31.10.–10.11.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Sampsä Cairenius, Timo Pettay, Mika Bruun, Aivo Klein, Matti Rekilä).

Esmasleid. Varem peeti vööt-lehelinnu alamliigiks. Levinud Sise-Aasias. Euroopas haruldane eksiküaline.

Tuhk-lehelind / vööt-lehelind *Phylloscopus humei / inornatus* (0/0 – 1/1)

08.11.1998 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Juha Saari).

Siberi lehelind *Phylloscopus schwarzi* (0/0 – 1/1)

04.10.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (rõngastatud) (Aivo Klein, Timo Pettay, Harri Pietarinen, Pirkko Tuusa).

Esmasleid. Pesitseb Siberi taigas. Euroopas haruldane eksiküaline.

Siberi väike-lehelind *Phylloscopus collybita tristis* (21/24 – 2/2)

10.10.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa 1a (rõngastatud) (Aivo Klein, Eerik Leibak, Urmas Viil).

18.10.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (rõngastatud) (Matti Rekilä, Gustaf Nordenswan, Hannu Juka, Juha Saari).

Väike-lehelinnu idapoolne alamliik, kes Lääne- ja Kesk-Euroopasse satub harva. Püütakse aeg-ajalt meie linnujaamades.

Mustlauk-õgija *Lanius minor* (19/21 – 1/1)

25.05.1998 Langerma, Pärnu-Jaagupi khk., Pärnumaa ♂ ad. (Eedi Lelov).
Levinud Lõuna- ja Kagu-Euroopas ning idas kuni Mongooliani. Meil peamiselt suvine ja varasügisene eksikülaline.

Laanenäär *Perisoreus infaustus* (20/36 – 1/4)

25.04.1999 Vällamägi, Rõuge khk., Võrumaa 4 is. (Mati Kose).
Levinud Skandinaaviast Kaug-Idani, elutseb peamiselt kuusemetsades. Meil ebajärjekindel juhukülaline.

Põhjatsiitsitaja *Emberiza rustica* (21/30 – 5/11)

23.06.1993 Laeva soo, Kursi khk., Tartumaa ♂ (Asko Lõhmus, Einar Tammur).
12.05.1998 Urita raba, Mihkli khk., Pärnumaa ♂ (Andrus Kuus).
12.05.1998 Kabli, Häädemeeste khk., Pärnumaa 6 is. (Juha Saari, Hannu Vilppula).
20.05.1998 Tuhu soo, Karuse khk., Läänemaa ♂ ad. (Jukka Riihelä, Jyri Standberg, Matti Ranin).
29.08.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa (Petteri Lehikoinen, Alekski Lehikoinen, Timo Pettay).
31.08.1999 Sõrve sääär, Jämaja khk., Saaremaa 2 is. (Timo Pettay).
Levinud Põhja-Euroopas ja Põhja-Aasias. Meil kohatakse peamiselt läbirändel, aga on Põhja- ja Ida-Eestis varem ka pesitsenud. Kahjuks ei külasta linnuvaatlejad selle liigi võimalikke elupaiku Kirde-Eestis. Pesitseb püsivalt Soomes ja Leningradi oblastis.

TUNNUSTATUD TEATED. EBASELGE PÄRITOLUGA LIIGID (KATEGOORIA D)
ACCEPTED RECORDS. SPECIES OF UNCLEAR ORIGIN (CATEGORY D)

Lumehani *Anser caerulescens* (19/29 – 1/1)

27.04.1999 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa tume vorm ad. (Pekka Komi, Markku O. Saarinen).
Pesitsusalad Kirde-Siberis ja Põhja-Ameerikas. Meile sattunud lumehaned on ilmselt pärit linnuaedadest või osaliselt metsistunud

asurkondadest Lääne- ja Põhja-Euroopas, aga liik võib sattuda Euroopasse ka looduslikelt asualadelt.

Lumehani / väike-lumehani *Anser caerulescens / rossii* (0/0 – 1/1)

22.09.1998 Kunda laht, Viru-Nigula khk., Virumaa = Lääne-Virumaa 2 is. (Randar Türkel). Lumehanede määramisel ja kirjeldamisel tuleb kindlasti tähelepanu pöörata linnu suurusele ning noka värvile ja suurusele, sest pole võimatu, et tegemist on hoopis väike-lumehanega (*Anser rossii*), keda peeti varem lumehane alamliigiks. Kuna HK ei ole varem väike-lumehane eraldi liigina käsitletud, siis on täpse liigilise kuuluvuse selgitamiseks kavas ka varasemaid lumehane vaatlusi uuesti üle vaadata.

TUNNUSTATUD TEATED. VANGISTUSEST LAHTIPÄÄSENUD LINNUD (KATEGOORIA E)
ACCEPTED RECORDS. ESCAPEES FROM CAPTIVITY (CATEGORY E)

Vööthani *Anser indicus* (5/6 – 1/2)

08.–09.05.1998 Rahuste, Jämaja khk., Saaremaa 2 is. (Hannu Vilppula, Juha Saari, Raimo Aaltonen, Petri Pietiläinen). Liik on pärit Sise-Aasiast. Euroopas kohatakse vaid linnuaedadest pagenud isendeid.

Kuupart *Anas formosa* (0/0 – 1/1)

01.06.2000 Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♂ ad. (Indrek Tammekänd). Kuupardi esmaskohtamine Eestis. Elutseb Ida-Aasias. Euroopas on kohatud vangistusest põgenenud isendeid. Ka Pulgojal kohatud isend oli ilmselt linnuaiast põgenenud, sest inimesi ta ei kartnud ja lasi ennast väga lähedalt vaadelda.

Mandariinpart *Aix galericulata* (3/4 – 1/2)

00.05.–00.10.2000 Isabella, Reigi khk., Läänemaa = Hiiu mk. 2 ♂ (Kadri Pulk, Merle Käari). Levinud Ida-Palearktises: Kagu-Venemaal, Hiinas, Jaapanis. Lääne-Euroopas on mandariinpart tavaline tiigilind. Hästi kodunenud Suurbritannias, vähemal määral ka mujal Euroopas. Neljas leid Eestis.

TÄIENUSED JA PARANDUSED
CORRECTIONS AND CHANGES

Laululuik *Cygnus cygnus*

Suvi 1990 Vilsandi, Kihelkonna khk., Saaremaa ♂♀ (Virve Aumees). Täpsustus aeg (Lilleleht 1999).

Punakael-lagle *Branta ruficollis*

14.05.1996 **Saastna-Paga**, Karuse khk., Läänemaa (Juha Lehtinen, Jouni Valkeeniemi). Täpsustus koht, varem ebatäpselt Saastna (Lilleleht 1999).

Kuninghahk *Somateria spectabilis*

14.05.1994 Virtsu, Hanila khk., Läänemaa ♂ **2a** (Mauri Leivo, Jari Aho, Pauli Dernjatin, Pekka Rusanen). Täpsustus vanus, varem ekslikult ad. (Lilleleht 1999).

Madukotkas *Circaetus gallicus*

24.10.1980 Mehikoorma läh., Räpina khk., Võrumaa = Tartu mk. (M.Holst). Varem ekslikult 24.10.1978 (Lilleleht & Leibak 1992).

Suur-konnakotkas *Aquila clanga*

25. ja 29.07.1996 Puhja khk., Tartumaa segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja **hübriidse pojaga** pesa (Ülo Väli, **Marge Kärner, Asko Lõhmus, Urmas Sellis, Vallo Volke**). Lisaks pesale vaadeldi ka poega, täpsustused kuupäevad ja vaatlejad (Lilleleht 1999).

03.04.–27.07.1997 Puhja khk., Tartumaa ♀, segapaar väike-konnakotkaga (*Aquila pomarina*) ja hübriidne poeg pesas (Asko Lõhmus, Ülo Väli, Urmas Sellis). Eelmises aruandes jäi linnu sugu märkimata (Lilleleht 1999).

Stepikotkas *Aquila nipalensis*

15.–16.05.1993 Spithami, Noarootsi khk., Läänemaa **subad.** (Mauri Leivo, Harri Kontkanen, Olli-Pekka Pietiläinen). Täpsustus vanus, varem ekslikult ad. (Lilleleht 1999).

Jääkajakas *Larus hyperboreus*

05.–06.05.1993 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa **subad.** (Mauri Leivo, Harri Kontkanen). Täpsustus vanus (Lilleleht 1999).

Kaljukajakas *Rissa tridactyla*

21.10.1995 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa 2 **1a** (Mauri Leivo, Harri Kontkanen). Täpsustus lindude vanus (Lilleleht 1999).

29.10.1995 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Saaremaa 3 **1a** (Mauri Leivo, Harri Kontkanen, Jouni Pursiainen, Pentti Zetterberg). Täpsustus lindude vanus (Lilleleht 1999).

Väikealk e. ürr *Alle alle*

Tunnustamata teade: **14.08.1982** Juminda, Kuusalu khk., Harjumaa. Oli ekslikult 14.08.1972. (Lilleleht & Leibak 1991).

Kaelustäks *Saxicola torquata*

21.05.1993 Riguldi, Noarootsi khk., Läänemaa ♂ alamliik *maura* (Mauri Leivo, **Harri Kontkanen**, Lasse J. Laine, Olli-Pekka Pietiläinen). Täpsustusid vaatlejad. Varem oli ekslikult vaatlejaks märgitud Markku Koskinen (Lilleleht 1999).

TUNNUSTAMATA TEATED
RECORDS NOT ACCEPTED

Jääkaur *Gavia immer* 21.05.1996 Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa ad.

Purpurhaigur *Ardea purpurea* 25.08.1999 Raeküla, Pärnu l., Pärnumaa.

Väikeluik *Cygnus columbianus* 21.06.1996 Koigi jv., Põide khk., Saaremaa 2a.

Mustluik *Cygnus atratus* 15.07.2000 Suur väin, Hanila khk., Läänemaa.

Lühinokk-hani *Anser brachyrhynchus* 06.10.1998 Rumpo nina, Vormsi khk., Läänemaa.

Kanada lagle alamliik *minima* *Branta canadensis minima* 12.05.2000 Aardla polder, Kambja/Nõo khk., Tartumaa. Kanada lagle alamliikide määramisel peab olema väga tähelepanelik, sest liik on jagatud mitmeks alamliigiks, keda on raske üksteisest eristada.

Punanokk-vart *Netta rufina* 16.05.1998 Linnulaht, Kaarma khk., Saaremaa ♀.

Valgesilm-vart e. ruskevart *Aythya nyroca* 30.05.1999 Neitsijärv, Otepää khk., Valgamaa 2 ♂ ja 4 ♀. Valgesilm-vardi määramisel peab olema eriti tähelepanelik, sest ka tuttvardi emaslind võib sarnaneda valgesilm-vardiga.

Valgepea-merikotkas *Haliaetus leucocephalus* 18.09.2000 Liiva, Tallinn-Nõmme l. ad. Vanadel merikotkastel on pea heledam ja teatud valgusoludes võib pea lausa valge tunduda. Seega, kõik valge peaga merikotkad ei pruugi valgepea-merikotkad olla.

Kaeluskotkas *Gyps fulvus* 28.03.1998 lisaku, lisaku khk., Virumaa = Ida-Viru mk. Nähtud linnul olid küll kaeluskotkale iseloomulikud tunnused, kuid kahjuks ei saanud napi kirjelduse tõttu välistada muid kotkaliike. Ka meil tavalisel merikotkal on täheldatud mingil põhjusel sulestikuta pea ja kaelaga isendeid, keda on ekslikult kaeluskotkasteks peetud.

Stepikotkas *Aquila nipalensis* 14.05.1999 Kaugatuma, Anseküla khk., Saaremaa 4-5a.

Stepipistrik *Falco cherrug* 15.05.1999 Linnuse, Muhu khk., Saaremaa ad. **21.05.1999** Saunja laht, Noarootsi/Lääne-Nigula khk., Läänemaa. Liiki on raske eristada noortest rabapistrikest.

Jahipistrik *Falco rusticolus* 05.04.1998 Väike-Nõmmküla, Noarootsi khk., Läänemaa. **25.10.1998** Ilmatsalu, Tartu-Maarja khk., Tartumaa. **21.02.1999** Männamaa, Käina khk., Läänemaa = Hiiu mk. Liik aetakse sageli segi põhjapoolste heledate kanakullivormidega.

Koldjalg-höbekajakas *Larus cachinnans* **30.12.1999** Dirhami, Noarootsi khk., Läänemaa ad.

Tamme-kirjurähn *Dendrocopos medius* **25.04.1999** Imukvere, Palamuse khk., Tartumaa = Jõgeva mk. Tamme-kirjurähni määramiseks tuleb lisaks muudele iseärasustele eriti hoolikalt kirjeldada pea ja kaela mustrit.

Niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* **06.09.1998** Põõsaspea neem, Noarootsi khk., Läänemaa.

Kuldhänilane *Motacilla citreola* **28.05.1999** Tahu laht, Noarootsi khk., Läänemaa ♀.

11.08.1999 Sörve säär, Jämaja khk, Saaremaa 1a. **01. ja 16.06.2000** Pulgoja, Häädemeeste khk., Pärnumaa ♀. Emaslindude määramisel tuleb hoolikalt kirjeldada ka pea mustrit. Sama kehtib ka noorlindude kohta, sest on leitud kuldhänilase ja hänilase hübriide, keda on raske eristada.

Jõgivästriik *Motacilla cinerea* **28.03.1996** Kärkla, Pühalepa khk., Läänemaa=Hiiu mk. 2 is.

Vahemere kivitäks *Oenanthe hispanica* **06.09.1998** Spithami, Noarootsi khk., Läänemaa ♀. Sügiseti võivad mõned kivitäksi noorlinnud olla vägagi emase vahemere kivitäksi sarnased. Seetõttu tuleb neid määramiseks väga hoolikalt ja detailselt kirjeldada.

Taigarästas *Turdus obscurus* **13.04.1998** Sürgavere, Suure-Jaani khk., Viljandimaa ♂ ad.

Kuldtsiitsitaja *Emberiza aureola* **09.12.1999** Tartu I. ♀. **24.04.2000** Loigu, Saarde khk., Pärnumaa 2 is. Kuldtsiitsitaja emaslinnud sarnanevad väga talvikesega (just talv-
sulestikus isase talvikesega). Linnu kirjeldamisel peab eriti hoolikas olema.

Halltsiitsitaja *Miliaria calandra* **01.06.1998** Suur-Rõude, Martna khk., Läänemaa ♂ ad.

Rarities in Estonia 1998–2000: Report of the Estonian Rarities Committee

This third report of the Estonian Rarities Committee covers the years 1998–2000, but some earlier records have also been included. Altogether 186 records were definitely assessed (Table 1), and 161 (87%) of these were accepted. The records are listed in systematic order and presented chronologically. Records of birds of unclear origin, escapees from captivity, corrections and changes, and records not accepted are listed separately from the main list of accepted records.

The four numbers in brackets after species' name (*a/b – c/d*) indicate (a) the total number of records before 1998, (b) the number of individuals (if possible to judge) before 1998; (c) the number of records in 1998–2000, (d) the number of individuals in 1998–2000. X instead of a number means unknown number of records or individuals.

The details included for each record are: date(s), locality, parish (*khk.*), district, number of individuals (*is.*, *isend*), pairs (*paar*), nests (*pesa*) etc. if more than one, sex and age (if known; *a* = calendar year) and names of observers. The meaning of some Estonian terms and expressions: *ja* = and, *läh.* = near, *ju.* = lake, *s.* = island, *laht* = bay, (*tõenäoliselt sama isend* = (probably) the same individual, *pesitsemine* = breeding, *lõpp* = end.

In 1998–2000, 6 new species in an apparently wild state (AERC category A) were added to Estonian list: in 1998 *Anthropoides virgo*, *Calandrella brachydactyla* (altogether 2 records in the whole period) and *Anthus richardi* (3), in 1999 *Phalaropus fulicarius*, *Phylloscopus humei* and *Phylloscopus schwarzi*. Also one species of category E (escapees from captivity) – *Anas formosa* – was recorded for the first time in 2000 in Estonia. In the same period the breeding of *Dendrocygna media* in Estonia was confirmed.

Altogether, 341 species of apparently wild state or released species which have established self-supporting breeding populations in Estonia or in neighbouring countries (i.e. categories A–C) and five species of unclear origin (category D) have been recorded in Estonia by 31.12.2000.

Kirjandus. Kinks, R. & Eltermaa, J. 2000: Tamme-kirjurähnid Räpina pargis. *Hirundo* 13 (2): 109–110. — Lilleleht, V. & Leibak, E. 1991: Linnuharuldused Eestis kuni aastani 1989. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne (2) *Hirundo* 9: 11–26. — Lilleleht, V. & Leibak, E. 1992: Linnuharuldused Eestis kuni aastani 1989. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne (3) *Hirundo* 10: 3–20. — Lilleleht, V. 1999: Linnuharuldused Eestis 1990–1997. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne. — *Hirundo* 12 (2): 51–102. — Lõhmus, A. 2000: Kirjurähniaasta 1999. — *Hirundo* 13 (2): 82–88.

Lisa 1. Eesti Linnuharulduste Komisjonis käsitlusele tulevate liikide ja alamliikide nimekiri

Appendix 1. List of species and subspecies considered by the Estonian RC

Kõik Eesti jaoks uued ning järgnevat nimestikes loetletud liigid ja alamliigid:

All species and subspecies new for Estonia as well as those listed in the following lists:

I. Loodusliku päritoluga liigid ja alamliigid (kategooriad A ja B)

Wild species (categories A and B)

Punakurk-kaur, *Gavia stellata*
(pesitsemine / breeding)

Jääkaur, *Gavia immer*

Tundrakaur, *Gavia adamsii*

Mustkael-pütt, *Podiceps nigricollis*

Baleaari tormilind, *Puffinus mauretanicus*

Põhja-tormipääsu, *Oceanodroma leucorhoa*

Suula, *Morus bassanus*

Väikehüüp, *Ixobrychus minutus*

Õõhaigur, *Nycticorax nycticorax*

Hõbehaigur, *Egretta alba*

Purpurhaigur, *Ardea purpurea*

- Tõmmuibiis e. läikiibis, *Plegadis falcinellus*
- Luitsnökk-iibis, *Platalea leucorodia*
- Ameerika väikeluik, *Cygnus columbianus columbianus*
- Kanada lagle, *Branta canadensis* (pesitsemine / breeding)
- Lääne-mustlagle, *Branta bernicla hrota*
- Tulipart, *Tadorna ferruginea*
- Punanokk-vart, *Netta rufina*
- Valgesilm-vart e. ruskevart, *Aythya nyroca*
- Prillvaeras, *Melanitta perspicillata*
- Puna-harksaba, *Milvus milvus*
- Raipokotkas, *Neophron percnopterus*
- Kaeluskotkas, *Gyps fulvus*
- Raisakotkas, *Aegypius monachus*
- Madukotkas, *Circus gallicus*
- Stepi-loorkull, *Circus macrourus*
- Stepikotkas, *Aquila nipalensis*
- Jahipistrik, *Falco rusticolus*
- Rabapistrik, *Falco peregrinus* (pesitsemine / breeding)
- Väikehuik, *Porzana parva*
- Neitsikurg, *Anthropoides virgo*
- Väiketrap, *Tetrax tetrax*
- Suurtrapp, *Otis tarda*
- Karkjal, *Himantopus himantopus*
- Jämejal, *Burhinus oedicnemus*
- Kõnnu-pääsujooksur, *Glaucola pratincola*
- Mustjalg-tüll e. meritüll, *Charadrius alexandrinus*
- Roosterind-tüll e. mornel, *Charadrius morinellus*
- Tundrarüüt, *Pluvialis fulva*
- Värbrisa e. värbrüdi, *Calidris temminckii* (pesitsemine / breeding)
- Lammitilder, *Tringa stagnatilis* (pesitsemine / breeding)
- Hallkibu e. kibutiilder, *Xenus cinereus*
- Suur-veetallaja, *Phalaropus tricolor*
- Puna-veetallaja, *Phalaropus fulicarius*
- Suuränn, *Stercorarius skua*
- Karbuskajakas e. mustpea-kajakas, *Larus melanocephalus*
- Harksaba-kajakas, *Larus sabini*
- Koldjalg-hõbekajakas, *Larus cachinnans*
- Rosakajakas, *Rhodostethia rosea*
- Vandelkajakas, *Pagophila eburnea*
- Naerutiir, *Sterna nilotica*
- Habeviires, *Chlidonias hybridus*
- Valgetiib-viires, *Chlidonias leucopterus*
- Alk, *Alca torda* (pesitsemine / breeding)
- Väikealk e. ürr, *Alle alle*
- Stepivuril, *Syrnhaps paradoxus*
- Loorkakk, *Tyto alba*
- Vöötakk, *Sumia ulula* (15.IV–31.VII)
- Kivikakk, *Athene noctua*
- Habekakk, *Strix nebulosa*
- Mesilasenäpp, *Merops apiaster*
- Tamme-kirjurähn, *Dendrocopos medius*
- Välja-väikelööke, *Calandrella brachydactyla*
- Tuttlööke, *Galerida cristata*
- Niidukiur e. stepi-niidukiur, *Anthus richardi*
- Taigakiur, *Anthus hodgsoni*
- Randkiur, *Anthus petrosus* (pesitsemine / breeding)
- Mustpea-hänilane, *Motacilla flava feldegg*
- Jögivästriik, *Motacilla cinerea*
- Siidisaba e. viristaja, *Bombycilla garrulus* (VI–VII)
- Lõunaööbik, *Luscinia megarhynchos*
- Rubiinööbik, *Luscinia calliope*
- Sinisaba, *Tarsiger cyanurus*
- Kaelustäks, *Saxicola torquata (incl. maura)*
- Körbe-kivitäks, *Oenanthe deserti*
- Kivirästas, *Monticola saxatilis*
- Mustpugu-rästas, *Turdus ruficollis*
- Tarna-roolind, *Acrocephalus paludicola*
- Padu-roolind, *Acrocephalus agricola*
- Väike-käosulane, *Hippolais caligata*
- Põhja-lehelind, *Phylloscopus borealis*
- Tuhk-lehelind, *Phylloscopus humei*
- Siberi lehelind, *Phylloscopus schwarzi*
- Tõmmu-lehelind, *Phylloscopus fuscatus*
- Siberi väike-lehelind, *Phylloscopus collybita tristis*
- Lääne-põialpoiss, *Regulus ignicapillus*
- Kaelus-kärbsenäpp, *Ficedula albicollis*
- Lääne-sabatihane, *Aegithalos caudatus europaeus*
- Taigatihane, *Parus cinctus*
- Lasuurtihane, *Parus cyanus*
- Mustlauk-õgija, *Lanius minor*
- Punapea-õgija, *Lanius senator*
- Laanenäär, *Perisoreus infaustus*
- Roosa-kuldnokk, *Sturnus roseus*
- Lõuna-urvalind, *Carduelis flammea cabaret*
- Männileevike, *Pinicola enucleator* (15.V–31.VII)
- Põhjatsiitsitaja, *Emberiza rustica*
- Väiketsiitsitaja, *Emberiza pusilla*
- Kuldtsiitsitaja, *Emberiza aureola*
- Halltsiitsitaja, *Miliaria calandra*

II. Ebaselge päritoluga liigid (kategooria D)
Species of unclear origin (category D)

Pelikan e. roosapelikan, <i>Pelecanus onocrotalus</i>	Tulipart, <i>Tadorna ferruginea</i>
Flamingo, <i>Phoenicopterus ruber</i>	Läänesõtkas, <i>Bucephala islandica</i>
Lumehani, <i>Anser caerulescens</i>	Kõrbeleevike, <i>Bucanetes githagineus</i>

III. Vangistusest lahtipääsenud liigid (kategooria E)
Escapees from captivity (category E)

Mustluik, <i>Cygnus atratus</i>	Mandariinpart, <i>Aix galericulata</i>
Vööthani, <i>Anser indicus</i>	Hiid-merikotkas, <i>Haliaeetus pelagicus</i>
Kuupart, <i>Anas formosa</i>	Ameerika tuuletallaja, <i>Falco sparverius</i>
Mõrsjapart, <i>Aix sponsa</i>	

IV. Liigid ja alamliigid, millistel käsitlusele tulevad ainult varasemad teated
 nimestikus näidatud ajavahemikust
*Species and subspecies of which only earlier records are considered by the RC
 according to the to the dates in the list*

Väikeluik, <i>Cygnus columbianus</i> (VI–VIII)	–1997
Laululuik, <i>Cygnus cygnus</i> (15.V–31.VIII)	–1997
Lühinokk-hani, <i>Anser brachyrhynchus</i>	–2001
Väike-laukhani, <i>Anser erythropus</i>	1960–1997
Kanada lagle, <i>Branta canadensis</i>	–1990
Punakael-lagle, <i>Branta ruficollis</i>	–1997
Kuninghahk, <i>Somateria spectabilis</i>	–1997
Suur-konnakotkas, <i>Aquila clanga</i>	–2000
Rabapistrük, <i>Falco peregrinus</i> (V–VII)	1960–1997
Plütt, <i>Limicola falcinellus</i>	–1997
Mudanep, <i>Lymnocyptes minimus</i> (11.V–31.VII)	–1997
Lammitilder, <i>Tringa stagnatilis</i>	–2000
Jääkajakas, <i>Larus hyperboreus</i>	–1997
Kaljukajakas, <i>Rissa tridactyla</i>	–1997
Tundrakiur e. punakurk-kiur, <i>Anthus cervinus</i>	–1997
Randkiur, <i>Anthus petrosus</i> (15.V–31.VII)	–2000
Kuldhänilane, <i>Motacilla citreola</i>	–2000; (pesitsemine / breeding) – 2001
Vesipapp, <i>Cinclus cinclus</i> (V–VII)	–1997
Kaelusrästas, <i>Turdus torquatus</i>	–1991
Kuld-lehelind, <i>Phylloscopus proregulus</i>	–1997
Vööt-lehelind, <i>Phylloscopus inornatus</i>	–1997
Roohabekas, <i>Panurus biarmicus</i>	–1989
Ida-puukoristaja, <i>Sitta europaea asiatica</i>	–1997